

тивна взаємодія. Лідером (за Р. Немовим) є член соціальної групи, для якого властива влада і повноваження, добровільно визнані іншими учасниками групи.

Підприємливість (за Г. К. Гінсом) є властивістю особистості, результатом праці свідомості, зумовленим необхідністю забезпечення задоволення основних потреб людини, необхідністю пристосування до нової обстановки.

За визначенням науковців (О. В. Винославської, А. В. Карпова), здібності — це індивідуально-психологічні особливості особистості, які необхідні для успішного виконання тієї чи іншої діяльності (засвоєння знань, формування умінь та навичок, здійснення трудової діяльності).

На основі аналізу наукових праць Д. В. Алфімова, Т. Є. Вежевич, І. В. Пескової, А. А. Семенова та ін. виокремлено управлінсько-лідерські та підприємницькі здібності молодших школярів. Зокрема, це:

- здатність генерувати нові ідеї та зацікавлювати ними інших, виявляти ініціативу; креативність;
- вміння налагоджувати контакти, спілкуватися з оточуючими, працювати в команді;
- вміння планувати індивідуальну та колективну навчальну діяльність, здійснювати саморганізацію та організацію, керівництво та координацію спільної роботи, само- та взаємоперевірку отриманих результатів;
- вміння роботи з текстовою інформацією;
- наявність таких відповідних рис характеру та якостей особистості.

Для ефективного розвитку управлінсько-лідерських здібностей молодших школярів необхідним є розроблення відповідної методики та її впровадження у навчально-виховний процес початкової школи.

ТЕНДЕНЦІЇ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Г. М. Калініна, аспірант

За енциклопедичним визначенням, поняття «тенденція» тлумачиться як «спрямованість, напрям розвитку якогось явища». Результати дискурс-аналізу та аналізу практики управління сучасними закладами освіти різних типів і форм власності, даних опитування керівників у сфері освіти щодо практичної спрямованості тенденцій-

ного розвитку форм управління в сфері освіти крізь призму законодавчих, суспільних, інформаційно-технологічних змін, дали змогу виокремити тенденції розвитку державно-громадського управління в сфері освіти за умов розвитку інформаційного суспільства в Україні.

Це такі тенденції, як тенденція зміни авторитарно-бюрократичної форми управління на державно-громадську форму управління (ДГУ) в умовах розбудови незалежності в країні та розвитку інформаційного суспільства; тенденція детермінованості змісту державно-громадського управління закладами освіти; зростаючого значення егалітарності в освіті, прозорості прийняття управлінських рішень та громадської відповідальності за рішення та результати діяльності в сфері освіти; тенденція прискорення інформатизації управління освітою та впровадження Інтернет-технологій та інформаційної діяльності; стратегічного планування діяльності освітніх систем; тенденція переходу від державно-громадської до громадсько-державної форми управління та до форм управління в сфері освіти, адекватних інформаційному типу розвитку суспільства в Україні (курсив наш. — Г.К.). Висвітлимо сутність і специфіку лише деяких тенденцій розвитку державно-громадського управління в сфері освіти через ідеї, факти, дієві практики та результати на їх підтвердження.

Тенденція зміни авторитарно-бюрократичної форми управління на державно-громадську форму управління в умовах розбудови незалежності в країні проявляється під час переходу від «<...> традиційного школознавства і узагальнення досвіду роботи кращих директорів шкіл <...>», жорстко детермінованого авторитарного стилю та адміністративно-командного управління в сфері освіти до демократії, точніше до «демократичного транзиту». Це тенденція переходу від «<...> адміністративно-командної, планово-централізованої моделі управління освітою з ієрархічним командним підпорядкуванням освітньої галузі органам державного управління до поступового державно-громадського управління на демократичних <...>», сервісних і ринкових засадах в умовах формування і розвитку інформаційного суспільства в Україні. Передумовою появи тенденції детермінованості змісту державно-громадського управління закладами освіти є стратегія розбудови незалежної держави на початку 90-х рр. ХХ ст. та сфери освіти, що відобразилися в законодавчо-правових засадах розвитку державно-громадського управління на демократичних засадах, стратегії реформування освіти в умовах соціально-економічних і політичних зрушень, перманентному законотворчому процесі на державному рівні. Зміст тенденції відображає детермінованість та залежність змісту державно-громадського управління освітою і діяльності суб'єктів державних органів управління освітою від законодав-

що детермінованих форм на державному рівні управління, політичних рішень, переконань та намірів політиків, державних діячів і державних службовців вищих шаблів ієрархічної управлінської вертикалі, які здійснюють державне управління сферою освіти та спрямовують дії спеціалістів і фахівців регіональних органів управління освітою на його реалізацію.

На основі проведеного дослідження встановлено, що визначення законодавчо-правових і концептуальних засад державної освітньої політики не вирішує проблеми миттєвого запровадження державно-громадського управління на демократичних, сервісних і ринкових засадах в умовах розвитку інформаційного суспільства в Україні, а потребує, насамперед, усвідомлення цієї проблеми педагогічною та науковою спільнотою та зацікавленою громадою, сформованості особистісно-професійних потреб у суб'єктів державного управління, самоуправління та громадського самоврядування щодо запровадження демократії та бажання брати особисту відповідальність за усі колегіально прийняті управлінські рішення, за забезпечення якісної освіти її громадян і розвиток громадянського суспільства в Україні.

Розгортання тенденцій розвитку управління в закладах освіти за сучасних умов розвитку інформаційного суспільства в країні має відбуватися з урахуванням світових тенденцій сталого демократичного розвитку розвинених країн, потребує впровадження нових підходів до управління, відкритих і демократичних моделей управління із залученням активної громади у сфері освіти.